

події на початку 2014 року, коли гривня почала девальвувати і сягнула позначки 15,8 грн. за дол. Найшвидші темпи зниження курсу припали на 2015 рік – 24 грн. за дол., а наступного року – 27,19. Проте, як бачимо, ситуація дещо покращилась і зараз середнє значення курсу гривні до долара на 2017 рік сягає рівня 27,09 [2].

При виборі режиму валютного курсу важливо сформувати ієрархію цілей, вирішення яких він має забезпечити. Варто наголосити на його макроекономічних завданнях: економічне зростання (ВВП), зменшення тіньового сектору економіки, повна зайнятість, зростання інвестицій, стримування інфляції, стимулювання економічної активності.

Таким чином, стабілізація валютного курсу є вкрай важливим завданням для забезпечення перспектив розвитку економіки. Для України із відкритою та нестабільною економікою потрібно ефективне функціонування валютного ринку, щоб забезпечити економічне зростання і як результат покращити життя населення. Важливу роль в вирішенні даної проблеми відіграє режим валютного курсу. В нинішніх умовах вільно плаваючий валютний курс приведе до макроекономічної нестабільності, фіксований курс дозволить виграти час, необхідний для реформування економіки. Тому для стабілізації валютного курсу необхідно застосування фіксованого режиму або плаваючого режиму валютного курсу, але скоригованого державою.

Література:

1. Козак Ю.Г. Економіка зарубіжних країн [Електронний ресурс] / Ю.Г. Козак. – Київ : Центр учбової літератури, 2013. – Режим доступу: <http://library.kpi>.
2. Офіційні курси гривні до долара США за 1996– 2016 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/control/uk/curmetal/currency/search>.
3. Шанковский О. Доллар и гривна: история «любви» / О. Шанковский [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ru.tsn.ua/groshi/dollar-i-grivna-istoriya-lyubvi.html>.

Тетяна БОЖИК

*студентка факультету банківського бізнесу
Тернопільський національний економічний університет*

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри банківської справи Малахова О. Л.

ТІНЬОВИЙ ВАЛЮТНИЙ РИНОК В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ

Тіньова економіка в Україні є однією з найбільших перешкод розвитку конкурентоспроможності країни, зростання соціальних стандартів життя населення та інтеграції в європейське співтовариство. Процвітання корупції в нашій державі ні для кого не є новиною. Тіньовими шляхами несанкціоновано рухаються як частини прибутків величезних компаній, так і дрібних підприємців.

З проблемами присутності тіньової економіки стикаються майже всі країни світу. В одних її обсяги фіксуються на рівні, що не має значного впливу на економіку, а в інших – є свідченням існування відтворювальної системи тіньових економічних відносин. До другої категорії, на жаль, відноситься Україна, обсяги тіньової економіки якої за різними джерелами фіксуються на рівні 20-50% ВВП. Несанкціонована торгівля готівковою валютою веде до нестабільності національної

грошової одиниці, збільшення кількості протиправних фінансових операцій, іншими словами – зростання шахрайства на всіх рівнях. Динаміку рівня тіньової економіки в Україні представлено на рис. 1.

Певна річ, повністю позбутись від тіньового ринку не під силу навіть країнам з добре розвинутою законодавчою базою, інша річ, що тіньовий ринок в розвинених країнах не становить такої великої загрози, оскільки він є набагато меншим і відповідно не впливає так серйозно на надходження до бюджету і курс валюти.

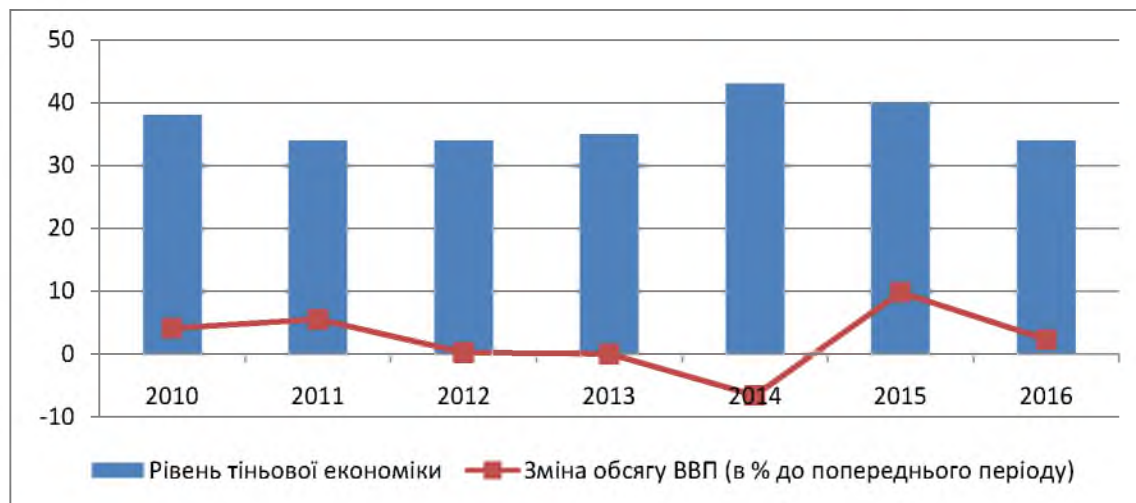

Рис. 1. Динаміка рівня тіньової економіки України (у % від ВВП) [1]

Окрім того, значною складовою тіньової економіки є тіньовий валютний ринок. Цілком зрозуміло, що для економіки велика частка тіньового ринку є небезпечною, оскільки за таких умов велика частина валютних коштів не проходить через банки і золотовалютні резерви не зростають. Також це підриває котирування національної валюти стосовно іноземних. Частка тіньового валютного ринку в Україні становить 60%, що створює додатковий девальваційний тиск на гривню та ускладнює механізм функціонування офіційного валютного ринку в країні.

Багато хто вважає, що НБУ навмисно притримується певних валютних обмежень, тим самим даючи волю валютним тіньовикам. Протягом останніх років регулятор звузив можливості обігу та використання іноземної валюти до мінімального рівня, що створило передумови для зростання тіньового валютного ринку. Банківська система України завжди показувала обернений зв'язок між обмеженнями на офіційному валютному ринку та симетричними розширеннями його тіньової частки: збільшення валютних обмежень призводить до зменшення частки проведення валютних операцій через каси банків. [2, с. 204]

Також слід відзначити те, що тіньовий валютний ринок на даний момент почуває себе досить вільно. Згідно даних різних статистичних опитувань 60- 70% населення на початок 2017 року надали б перевагу обміняти валюту на чорному ринку, а ніж через банківські каси [3, с.63]

Тіньовий валютний ринок в Україні існував завжди. Але за останні 5 років він отримав стимул для розвитку: це обмеження на купівлю валюти. Результатом цього стало не зниження попиту на іноземну валюту, а зменшення офіційних обсягів валютно-обмінних операцій у цілому. Безперечно, до введення обмежень проблема надмірного попиту на готівкову валюту існувала. Зокрема, у 2011 р. населення купило інвалюти на суму 31,5 млрд. дол. США. У порівнянні з теперішнім обсягом золотовалютних резервів це видається космічною сумою. Однак бар'єри Нацбанку не

позбавили населення стимулів до її придбання, а лише ускладнили процес. Зараз можна тільки здогадуватися, якою є справжня глибина чорного сегменту валютного ринку.

Поряд з цим, проблема тіньового валютного ринку має й зворотний бік. Адже чорний ринок готівкової іноземної валюти і є реальним валютним ринком. Саме тут існує реальний валютний курс, за яким відбувається більшість угод. Тому перед НБУ стоїть завдання з'єднати два сегменти ринку в один офіційний, який функціонуватиме без обмежень, тобто так, як зараз тіньовий. [2, с. 206].

Література:

1. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

2. Король М.М. Валютний ринок України: стан проблеми й перспективи // М. Король / Міжнародний виробничо-науковий журнал. — 2015. — С.201-212

3. Белінська Я.В. Визначення необхідної міри гнучкості валютного курсу для підтримання збалансованості економічних процесів у країні/ Я. В. Белінська //Стратегічні пріоритети. – 2012 . № 3 . – С. 61 – 66.

Володимир БОСІЙ

студент факультету обліку і аудиту

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри банківської справи Малахова О.Л.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Інфляція, як економічне явище існує вже довгий час. Вважається, що її поява пов'язана навіть із виникненням грошей, із функціонуванням яких вона нерозривно пов'язана. Термін інфляція (від латинського *inflatio* - розбухання) вперше почав використовуватися в Північній Америці за часи громадянської війни 1861-1865 рр. і означав процес розбухання паперово-грошового обігу. В XIX ст. цей термін використовувався також в Англії і у Франції. Широке розповсюдження в економічній літературі поняття інфляція отримало в XX столітті одразу після першої світової війни [1].

Інфляція – це знецінення грошей, породжене диспропорціями в суспільному виробництві й порушенням законів грошового обігу, яке виявляється у стійкому зростанні цін на товари і послуги. Найбільш лаконічне визначення інфляції — зростання загального рівня цін [2, с. 132-133]. Інфляція виникає тоді, коли в обігу знаходиться надлишкова кількість грошей (готівкових і безготівкових). Таке становище веде до їх знецінення, гроші “дешевіють”, а ціни набувають тенденції до зростання.

Індекс інфляції, або, що теж саме, індекс споживчих цін — показник, що характеризує зміни загального рівня цін на товари та послуги, які купує населення для невиробничого споживання. Індекс інфляції в Україні у вересні 2018 склав 101,9 %. Наводимо глобальний графік (рис. 1) з динамікою зміни індексу інфляції в Україні за останні роки зростаючим підсумком.

Слід зазначити, що прихована інфляція передбачає державний контроль за цінами, їх регулювання відносно рівня доходів і пропозиції товарів та послуг.